

Taustakontrolliseadus

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala ja eesmärk

(1) Käesolevas seaduses reguleeritakse, millistel tingimustel ja korras kontrollitakse avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet täitva isiku tausta, ning teostatakse järelevalvet tausta kontrollimisega seotud isikuandmete töötlemise üle.

(2) Käesoleva seaduse eesmärk on tagada nende isikute usaldusvärsus, kellele tahetakse usaldada avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmine.

§ 2. Teiste seaduste kohaldamine

(1) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Käesoleva seaduse alusel isikuandmete töötlemisele kohaldatakse isikuandmete kaitse seadust, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(3) Käesoleva seaduse alusel kogutud teabele juurdepääsu võimaldamisele või selle piiramisele kohaldatakse avaliku teabe seadust ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadust.

§ 3. Adressaat ja seotud isik

(1) Taustakontrolli teostatakse käesolevas seaduses sätestatud tingimustel ja korras füüsilise või juriidilise isiku suhtes, kellele tahetakse usaldada avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmine (edaspidi *taustakontrolli adressaat*).

(2) Füüsilisest isikust taustakontrolli adressaadiga seotud isik on taustakontrolli adressaadi abikaasa või abieluga sarnanevas suhtes olev elukaaslane ning samuti vanem, õde, vend ja täisealine laps (edaspidi *seotud isik*).

(3) Juriidilisest isikust taustakontrolli adressaadiga seotud isik on (edaspidi *juriidilise isikuga seotud isik*):

1) taustakontrolli adressaadiga ühte kontserni kuuluvad äriühingud äriseadustiku § 6 tähenduses;

2) taustakontrolli adressaadis 1/10 või suuremat osalust omavad isikud;

3) juriidilised isikud, kelle juhatuse liikmed, tegevjuhid või kelle juhtimise üle valitsevat mõju omavad isikud on samad, mis taustakontrolli adressaadi puhul.

(4) Taustakontrolli ei teostata Riigikogu ning valla- ja linnavolikogu liikme, samuti Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse liikme, õiguskantsleri ja riigikontrolöri suhtes.

§ 4. Isiku usaldusväärsus

(1) Taustakontroll on taustakontrolli adressaadi usaldusväärseuse hindamine.

(2) Isik on usaldusväärne, kui ta on ustav Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale ning tema tegevuses ja suhetes avalduvad kõlbelised, sotsiaalsed ja majanduslikud asjaolud võimaldavad tal avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet nõuetekohaselt täita.

(3) Juriidilisest isikust taustakontrolli adressaat on usaldusväärne, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõudele vastab nii juriidiline isik ise kui ka tema juhtorgani liige, tegevjuht või juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik.

§ 5. Taustakontrolli teostamise põhimõtted

(1) Taustakontrolli teostatakse isikute perekonna- ja eraelu võimalikult vähe häirival viisil ning üksnes niivõrd, kui see on taustakontrolli adressaadi usaldusväärseuse hindamiseks vajalik.

(2) Taustakontrolli teostatakse üksnes taustakontrolli adressaadi ja temaga seotud isiku teadmisel. Kui taustakontrolli adressaat loobub taustakontrolli ajendiks olnud taotlusest või muust tahteavaldusest, siis on haldusorgan kohustatud taustakontrolli lõpetama.

(3) Taustakontrolli käigus võib andmeid töödelda üksnes taustakontrolli adressaadi usaldusväärseuse hindamise eesmärgil ning tema poolt käesoleva seaduse alusel esitatud ankeedis andmete kontrollimiseks vajalikus ulatuses.

(4) Taustakontrolli teostamisel eelistatakse andmete kogumist vahetult taustakontrolli adressaadilt ning temaga seotud isikult. Andmete kogumine muult isikult ja teistest allikatest on lubatav, kui üksnes taustakontrolli adressaadilt või temaga seotud isikult andmete kogumine ei ole taustakontrolli adressaadi usaldusväärseuse hindamiseks piisav.

§ 6. Taustakontrolli teostamise pädevus

(1) Taustakontrolli teostab haldusorgan, kelle pädevuses on avaliku võimu ülesanne või selle teostamist toetav ülesanne, mis on kavas volitada taustakontrolli adressaadile.

(2) Taustakontrolli teostamisel võib haldusorgan küsida julgeolekuasutuse arvamust.

(3) Vabariigi Valitsus võib otsustada, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud haldusorgani asemel teostab taustakontrolli julgeolekuasutus või muu haldusorgan.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõike 1 järgi on taustakontrolli teostavaks haldusorganiks füüsiline või eraõiguslik juriidiline isik, siis teostab taustakontrolli haldusorgan, kes teostab selle isiku üle järelevalvet. Haldusorgan võib halduslepinguga volitada käesoleva lõike alusel

taustakontrolli tegema isiku, kes on volitatud täitma avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet.

2. peatükk

Taustakontrolli teostamise tingimused

§ 7. Taustakontrolli ajend ja ulatus

(1) Taustakontrolli ajendiks on taustakontrolli adressaadi taotlus või muu tahteavaldus astuda haldusorganiga õigussuhtesse, mille raames volitatakse taustakontrolli adressaati täitma avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet.

(2) Taustakontroll jaguneb vastavalt ulatusele järgmiselt:

- 1) üldine taustakontroll;
- 2) laiendatud taustakontroll.

(3) Haldusorgan otsustab taustakontrolli vajaduse ja ulatuse kaalutusõiguse alusel isikule antava avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande sisust ja ulatusest lähtuvalt.

(4) Taustakontrolli ulatuse kindlaksmääramisel arvestatakse muu hulgas järgmisi asjaolusid:

- 1) täidetava avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande olulisust, sealhulgas ülesande täitmisega kaasnedavate avaliku võimu volituste ulatust ja mõju, samuti kahju laadi ja ulatust, mida selle ülesande puudulik täitmine võib põhjustada;
- 2) täidetava avaliku võimu ülesandega või selle teostamist toetava ülesandega kaasnedavat juurdepääsu riigisaladusele või salastatud välisteabele.

(5) Haldusorgan võib loobuda taustakontrolli teostamisest, kui taustakontrolli adressaat on läbinud julgeolekukontrolli või peab seaduse järgi läbima julgeolekukontrolli ja kontrolli esemeks olevad asjaolud olulises osas kattuvad.

§ 8. Üldise taustakontrolli teostamine

(1) Üldist taustakontrolli võib teostada taustakontrolli adressaadile, kellele käesoleva seaduse alusel ei tule teostada laiendatud taustakontrolli.

(2) Üldist taustakontrolli võib teostada avaliku teenistuse seaduse tähenduses ametnikuna teenistusse võetavatele isikutele.

(3) Tsiviilõigusliku lepingu alusel avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet täitvale isikule võib teostada üldist taustakontrolli, kui ülesande täitmine eeldab vähemalt üht alljärgnevast:

- 1) haldusväliste isikute suhtes õiguslikult siduvate otsuste langetamine, ettevalmistamine või rakendamine;
- 2) asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabe, isikuandmete või ärisaladuse töötlemine, samuti tegevus, millega võib kaasnedavate nimetatud teabele juurdepääsu võimalus;
- 3) tegevus, mis eeldab juurdepääsu haldusorgani ametiruumi, ehitisse või territooriumile;
- 4) tegevus, mis eeldab juurdepääsu riigikaitseobjektile;
- 5) tegevus, mis eeldab juurdepääsu haldusorgani infosüsteemile;
- 6) muu tegevus, mis on oluline avaliku võimu kindlustamise ja arendamise huvides.

(4) Üldist taustakontrolli võib käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel teostada ka füüsilisele isikule või eraõiguslikule juriidilisele isikule, kes haldusakti või halduslepinguga volitatakse halduskoostöö seaduses sätestatud alustel ja korras iseseisvalt täitma haldusülesannet.

§ 9. Laiendatud taustakontrolli teostamine

Laiendatud taustakontrolli teostatakse taustakontrolli adressaadile, kelle ülesannete hulka kuulub vähemalt üks alljärgnevast:

- 1) tegevus, millega kaasneb juurdepääs turvaalale riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse tähenduses;
- 2) tegevus, millega kaasneb juurdepääsuõigus piiratud tasemel riigisaladusele ja salastatud välisteabele;
- 3) muu ülesanne, millega kaasneb käesoleva lõike punktides 1 ja 2 võrdsustatav juurdepääs alale, ehitisele või ruumile või teabele juurdepääsu õigus.

§ 10. Juriidilise isiku taustakontrolli teostamine

(1) Juriidilisest isikust taustakontrolli adressaadi usaldusväarsuse hindamisel võib lisaks juriidilisele isikule endale taustakontrolli teostada ka juriidilise isiku juhtorgani liikmele, tegevjuhile või muu ettevõtja juhtimise üle valitsevat mõju omavale isikule.

(2) Kui taustakontrolli teostatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel juriidilise isiku juhtorgani liikmele, tegevjuhile või muule ettevõtja juhtimise üle valitsevat mõju omavale isikule, siis kohaldatakse nimetatud isikule füüsilisest isikust taustakontrolli adressaadi kohta sätestatud.

3. peatükk

Taustakontrolli menetlus

1. jagu

Menetluse alustamine ja andmete kogumine

§ 11. Isiku teavitamine taustakontrollist

(1) Haldusorgan teeb enne taustakontrolli alustamist taustakontrolli adressaadile teatavaks taustakontrolli vajaduse ja ulatuse.

(2) Haldusorgan teavitab seotud isikut laiendatud taustakontrolli alustamisest.

§ 12. Andmete esitamine üldise taustakontrolli käigus

(1) Füüsilisest isikust taustakontrolli adressaat esitab üldise taustakontrolli teostamiseks selleks ettenähtud ankeedis järgmised andmed:

1) taustakontrolli adressaadi nimi, sealhulgas endised nimed, isikukood, sealhulgas olemasolu korral välisriikides väljastatud kehtivad isikukoodid, sünniaeg, kodakondsus, sealhulgas teised ja endised kodakondsused, ning kehtiva isikut tõendava dokumendi nimetus, number, väljaandmise aeg ja kehtivuse tähtaeg;

- 2) taustakontrolli adressaadi elukoha aadressid viimase viie aasta jooksul, postiaadress, kui see erineb elukoha aadressist, ning muud kontaktandmed, sealhulgas telefoni- või muu sidevahendi number ja elektronposti aadress;
- 3) sõjaväeline väljaõpe, sealhulgas sõjaväeline auaste ning selle andnud riik;
- 4) töö- ja ametikohad viimase viie aasta jooksul, sealhulgas tööandja või ametiasutuse nimetus, ameti- või töökoha nimetus, ülesannete sisu, vahetu juhi nimi ja kontaktandmed;
- 5) kuuluvus mittetulundusühingutesse ja teistesse mittetulundusliku iseloomuga organisatsioonidesse või ühendustesse, sealhulgas kuuluvus välisriigi erakonda või muusse välisriigi poliitilisse ühendusse või muu koostöö selliste organisatsioonide või ühendustega viimase viie aasta jooksul, sealhulgas organisatsiooni või ühenduse nimetus, asukoht, registrikood ja tegevuse eesmärk ning taustakontrolli adressaadi roll;
- 6) karistus ning kriminaal- ja väärteomenetluses kohaldatud karistused, sealhulgas karistuse määratud kohtu nimetus ning karistuse kohaldamise aeg, õiguslik alus ja liik, temale ametnikuna määratud distsiplinaar karistused ning kantud vangistus ja kohaldatud vahistamine;
- 7) lõpetamata menetlused kriminaalasjades, kus taustakontrolli adressaat on kahtlustatav või süüdistatav, ja väärteoasjades, kus taustakontrolli adressaat on menetlusalune isik;
- 8) kinnitus ustavusest Eesti Vabariigile, majandusraskuste puudumise ning esitatud andmete õigsuse ja menetluse selgitamise kohta.

(2) Juriidilisest isikust taustakontrolli adressaat esitab üldise taustakontrolli teostamiseks selleks ettenähtud ankeedis järgmised andmed:

- 1) taustakontrolli adressaadi nimi, asukoht ja registrikood, selle puudumise korral asukohariigi asjakohane identifitseerimistunnus, sealhulgas registreerimisnumbriga võrdsustatav numbri- või tähekombinatsioon;
- 2) andmed taustakontrolli adressaadi aktsia- või osakapitali suuruse kohta ning taustakontrolli teostamisele vahetult eelnenud majandusaasta netokasum;
- 3) juriidilise isiku juhtorgani liikme, tegevjuhi ning muu juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava isiku nimi, isikukood või sünniaeg;
- 4) andmed taustakontrolli adressaadi kuulumise kohta siseriiklikesse või rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, sealhulgas organisatsiooni nimetus ja kontaktandmed;
- 5) andmed taustakontrolli adressaadile ja käesoleva lõike punktis 3 nimetatud isikule kohaldatud ärikeelu, ettevõtluskeelu või majandustegevuse keelu või tegevusloa kehtetuks tunnistamise kohta, kohaldanud kohus või haldusorgan, kohaldamise algus- ja lõppaeg;
- 6) taustakontrolli adressaadile tehtud ettekirjutused, majandustegevuse või tegevusloa peatamised ning rakendatud haldussunni meetmed, sealhulgas haldusorgani nimetus, meetme rakendamise aeg;
- 7) taustakontrolli adressaadi maksuvõlg, sealhulgas ajatatud maksuvõlg või lõivu, trahvi või sundkindlustuse maksete võlgnevus;
- 8) taustakontrolli adressaadi ja käesoleva lõike punktis 3 nimetatud isiku karistus ning kriminaal- ja väärteomenetluses kohaldatud karistused, sealhulgas karistuse määratud kohtu nimetus ning karistuse kohaldamise aeg, õiguslik alus ja liik;
- 9) lõpetamata menetlused kriminaalasjades, kus taustakontrolli adressaadi ja käesoleva lõike punktis 3 nimetatud isiku on kahtlustatav või süüdistatav, ja väärteoasjades, kus taustakontrolli adressaat on menetlusalune isik;
- 10) andmed taustakontrolli adressaadiga sõlmitud halduslepingu või riigihanke tulemusena sõlmitud hankelepingu kohta, sealhulgas haldusorgani või hankija nimetus, haldus- või hankelepingu sõlmimise aeg ja ese;
- 11) andmed taustakontrolli adressaadi suhtes algatatud likvideerimise, saneerimismenetluse või pankrotimenetluse kohta ning likvideerija, saneerimismenetluse ajutise pankrotihalduri või pankrotihalduri nimi, isikukood või sünniaeg ja kontaktandmed;

12) seadusjärgse esindaja kinnitus juriidilise isiku ustavusest Eesti Vabariigile, majandusraskuste puudumise ning esitatud andmete õigsuse ja menetluse selgitamise kohta.

(3) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud ankeetide kohustuslikud vormid.

§ 13. Andmete esitamine laiendatud taustakontrolli käigus

(1) Füüsilisest isikust taustakontrolli adressaat esitab laiendatud taustakontrolli teostamiseks selleks ettenähtud ankeedis lisaks käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 ettenähtule järgmised andmed:

1) seotud isiku nimi ja isikukood, sealhulgas olemasolul välisriikides väljastatud isikukoodid, sünniaeg, kodakondsus, sealhulgas teised ja endised kodakondsused, ning isikut tõendava dokumendi nimetus ja number, samuti kontaktandmed, sealhulgas elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;

2) seotud isiku karistus, andmed tema kantud vangistuse, temale kohaldatud vahistamise ning tema suhtes lõpetamata menetluste kohta kriminaalasjades, kus seotud isik on kahtlustatav või süüdistatav;

3) taustakontrolli adressaadi osalemine majandustegevuses viimase viie aasta jooksul, sealhulgas majandustegevuse alustamise ja lõpetamise aeg, tegevusala ja osalus äriühingutes, sealhulgas äriühingu nimi ja registrikood, osaluse omandamise ja võõrandamise aeg, juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olemine ning osaluse määr;

4) taustakontrolli adressaadi võlaõiguslikud rahalised kohustused, sealhulgas võlausaldaja nimi ja isikukood või registrikood, võla tähtaeg, võla kogusumma ning perioodilise makse ja intressi summa;

5) taustakontrolli adressaadi poolt teise isiku võlaõiguslike rahaliste kohustuste tagamine, sealhulgas võlausaldaja nimi ja isikukood või registrikood, tagatise saaja nimi ja isikukood või registrikood, võla tähtaeg, võla kogusumma ning perioodilise makse ja intressi summa;

6) taustakontrolli adressaadi rahaline sissetulek, sealhulgas palk avaliku teenistuse seaduse tähenduses, töötasu töölepingu seaduse tähenduses, majandus- ja kutsetegevusest saadav tulu ning muud püsitulu allikad ja summad, sealhulgas üüritulu, renditulu, frantsiisitulu, autori- ja intellektuaalse omandi tasu, intressitulu ning muud püsitulud varalt;

7) taustakontrolli adressaadi omandis olevate kinnisasjade aadressid ning kinnistusregistri numbrid;

8) taustakontrolli adressaadi välisriigis viibimised väljaspool avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmist viimase viie aasta jooksul, sealhulgas välisriigis viibimise koht, eesmärk ja aeg.

(2) Juriidilisest isikust taustakontrolli adressaat esitab laiendatud taustakontrolli kohaldamiseks selleks ettenähtud ankeedis lisaks käesoleva seaduse § 12 lõikes 2 ettenähtule järgmised andmed:

1) taustakontrolli adressaadiga ühte kontserni kuuluvad äriühingud äriseadustiku § 6 tähenduses, sealhulgas ärinimi ja registrikood ning kontaktandmed;

2) taustakontrolli adressaadis 1/10 või suuremat osalust omavate isikud, sealhulgas isiku ärinimi või nimi, registrikood või isikukood või sünniaeg ning kontaktandmed;

3) juriidilised isikud, kelle juhtorgani liige, tegevjuht või kelle juhtimise üle valitsevat mõju omav isik on sama, mis taustakontrolli adressaadi puhul, sealhulgas isiku ärinimi või nimi, registrikood või isikukood või sünniaeg ning kontaktandmed.

(3) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud ankeetide kohustuslikud vormid.

§ 14. Esitatud andmetes puuduste kõrvaldamine

(1) Kui taustakontrolli adressaat jätab ankeedis nõutud andmed esitamata või kui tema esitatud andmetes on puudusi, võib haldusorgan määrata tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Kui taustakontrolli adressaat ei kõrvalda puudust tähtajaks, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 15. Menetlusosalistelt seletuse ja dokumendi nõudmine

(1) Haldusorgan võib haldusmenetluse seaduse § 38 alusel ja korras nõuda taustakontrolli adressaadilt või temaga seotud isikult seletuse andmist või tema valduses olevaid dokumente või teavet, kui see on vajalik taustakontrolli adressaadi usaldusvärsuse hindamiseks.

(2) Juriidilise isiku suhtes taustakontrolli teostamisel võib haldusorgan nõuda käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel taustakontrolli adressaadilt eelkõige järgmisi andmeid:

1) juriidilise isiku põhidokumente ning majandustegevuse aruandeid, riigihankel osalemise või sõlmitud hankelepingu andmeid ning antud haldusülesande andmeid;

2) juriidilise isiku organisatsiooni ja juhtimiskorralduse kirjeldust ning muid juriidilise isiku juhtimise seisukohalt olulisi andmeid.

(3) Kui menetlusosaline ei esita temalt nõutud dokumente või teavet tähtaegselt, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 16. Taustakontrolli adressaadi isikusamasuse tuvastamine

(1) Haldusorgan võib taustakontrolli teostamisel põhjendatud kahtluse korral tuvastada taustakontrolli adressaadi isikusamasuse kehtiva isikut tõendava dokumendi alusel, see tähendab teha kindlaks isiku nime ja isikukoodi või selle puudumise korral sünniaja ning tutvuda dokumendiga.

(2) Kui taustakontrolli adressaadi isikusamasust ei ole võimalik tuvastada, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 17. Avaldatud andmete kogumine

Haldusorgan võib taustakontrolli teostamisel andmete hindamise eesmärgil koguda taustakontrolli adressaadi või temaga seotud isiku kohta arvutivõrgus, meedias, sotsiaalmeedias, otsingumootorites ja eraõiguslikel alustel asutatud andmekogudes avaldatud andmeid ulatuses, mis on vajalik taustakontrolli adressaadi usaldusvärsuse hindamiseks.

§ 18. Andmekogudes olevate andmete kogumine

(1) Haldusorgan võib koguda taustakontrolli teostamisel taustakontrolli adressaadi kohta andmekogudes olevat avalikku või piiratud juurdepääsuga teavet ulatuses, mis on vajalik taustakontrolli adressaadi usaldusväärsuse hindamiseks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses on andmekogudeks avaliku teabe seaduse § 43¹ lõikes 1 nimetatud andmekogu, muu hulgas karistusregister, e-toimiku süsteem, rahvastikuregister, äriregister, mittetulundusühingute ja sihtasutuste register, majandustegevuse register, kinnistusraamat, kohtute infosüsteem, täitemenetlusregister, abieluvararegister, laevakinnistusraamat, Ametlikud Teadaanded ja tervise infosüsteem, samuti haldusorgani poolt ainult organisatsiooni sisemise töökorralduse vajadusteks peetav andmekogu avaliku teabe seaduse § 43³ lõike 4 tähenduses.

(3) Haldusorgan on võib taustakontrolli käigus töödelda käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud seotud isiku kohta karistusregistris ning e-toimiku süsteemi kriminaalmenetluse liideses ja vääртеomenetluse liideses olevat teavet ulatuses, mis on vajalik taustakontrolli adressaadi poolt esitatud andmete õigsuse hindamiseks.

§ 19. Muu isiku küsitlemine ja dokumendi nõudmine

(1) Haldusorgan võib taustakontrolli teostamiseks küsitleda muud isikut või nõuda muult isikult dokumenti või teavet, kui see on vajalik taustakontrolli adressaadi usaldusväärsuse hindamiseks ning andmete kogumine muul viisil ei ole võimalik või on võimalik üksnes ebaproportsionaalselt suure pingutusega.

(2) Haldusorgan võib taustakontrolli adressaadi usaldusväärsuse hindamiseks küsitleda taustakontrolli adressaadi endist ja nüüdset vahetut juhti või nõuda taustakontrolli adressaadi endiselt või nüüdselt ametiasutuselt või töötajalt andmeid, sealhulgas eeskätt taustakontrolli adressaadile määratud distsiplinaarkaristuste kohta.

(3) Haldusorgan võib küsitleda juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liiget, aktsionäri, osanikku või liiget, partnerit, tarnijat, töötajat või muud isikut, keda juriidiline isik kasutab püsivalt oma majandustegevuses, või nõuda neilt dokumente või teavet, ulatuses, mis on vajalik käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaolude väljaselgitamiseks.

§ 20. Elektroonilise side andmete kogumine

(1) Haldusorgan võib laiendatud taustakontrolli käigus küsida muult isikult elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmed, kui see on vajalik taustakontrolli adressaadi usaldusväärsuse hindamiseks ning selleks vajalikke andmeid ei ole võimalik koguda teistsugusel isiku perekonna- ja eraelu vähem piiraval viisil ning andmete kogumise vajadus kaalub üles isiku perekonna- ja eraelu puutumatus kahjustamise.

(2) Haldusorgan võib käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel elektroonilise side andmeid küsida üksnes taustakontrolli adressaadi eelneval kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul.

(3) Haldusorgan teavitab taustakontrolli adressaati käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kogutud andmete töötlemise ulatusest. Taustakontrolli adressaadi taotlusel tutvustatakse talle tema kohta kogutud andmeid.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 andmete kogumist võib teostada ka juhul, kui see riivab vältimatult muude isikute õigusi.

(5) Kui taustakontrolli adressaat ei anna käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel päringu tegemiseks eelnevat nõusolekut, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 21. Seotud isiku andmete kogumine

(1) Haldusorgan võib laiendatud taustakontrolli teostamiseks koguda seotud isikute andmeid ulatuses, mis on vajalik kontrollimaks, kas seotud isik on kriminaalmenetluses kahtlustatav, süüdistatav või karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest.

(2) Haldusorgan võib käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel andmeid koguda üksnes seotud isiku eelneval kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul.

(3) Seotud isikut teavitatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel tema kohta käivate andmete töötlemisest. Seotud isiku taotlusel tutvustatakse talle tema kohta kogutud andmeid.

(4) Kui seotud isik ei anna käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel andmete kogumiseks eelnevat nõusolekut, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 22. Kutse haldusorgani ametiruumi ilmumiseks

(1) Haldusorgan võib kutsuda taustakontrolli adressaadi, temaga seotud isiku või muu isiku seletuse andmiseks, küsitlemiseks või dokumentide või teabe edastamiseks ametiruumi, kui taustakontrolli adressaadi usaldusväärsuse hindamine muul, isikut vähem koormaval viisil ei ole võimalik.

(2) Kui taustakontrolli adressaat ei ilmu või keeldub ilmumast tähtaegselt kutses määratud kohta, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 23. Soovitajad laiendatud taustakontrollis

(1) Haldusorgan võib nõuda füüsilisest isikust taustakontrolli adressaadilt laiendatud taustakontrolli teostamiseks kuni kolme soovituskirja esitamist. Soovituskirja võib anda füüsiline isik (edaspidi *soovitaja*), kes tunneb taustakontrolli adressaati vähemalt viis aastat ning ei ole seotud isik käesoleva seaduse tähenduses.

(2) Soovituskirjas tuleb märkida vähemalt järgmised andmed:

- 1) soovitaja isiku- ja kontaktandmed ning tema seos taustakontrolli adressaadiga;
- 2) asjaolud, millega seoses soovitaja on taustakontrolli adressaadiga kokku puutunud;
- 3) periood, mille vältel soovitaja on taustakontrolli adressaadiga kokku puutunud;
- 4) soovitaja hinnang taustakontrolli adressaadi tegevusele ja suhetele avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande seisukohalt, millega seoses soovituskiri antakse;
- 5) soovitaja hinnang taustakontrolli adressaadi tegevusele ja suhetele seoses varasemate ülesannete täitmisega;

- 6) muud andmed, mis soovitaja arvates võivad omada tähtsust taustakontrolli adressaadi usaldusväärse hindamisel;
- 7) soovitaja allkiri.

(3) Taustakontrolli adressaadi taotlusel ning soovitaja nõusolekul võib taustakontrolli teostav haldusorgan soovitajat küsitleda käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud asjaolude kohta soovituskirja küsimata.

(4) Kui taustakontrolli adressaat ei esita nõutud soovituskirja, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse haldusmenetluse seaduse § 38 alusel läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

§ 24. Ametiabi andmete kogumisel ja töötlemisel

(1) Haldusorgan võib taotleda taustakontrolli teostamiseks vajalike andmete kogumisel teiselt haldusorganilt ametiabi, kui see on vajalik taustakontrolli adressaadi usaldusväärse hindamiseks ning haldusorganil puudub endal selliste andmete kogumiseks pädevus.

(2) Haldusorgan võib taustakontrolli teostamisel taotleda teiselt haldusorganilt käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel ametiabi eeskätt juhul, kui on põhjendatud kahtlus, et isik on ankeedis või sellele lisatud dokumentides tahtlikult varjanud andmeid või esitanud valeandmeid, ning haldusorgan ei ole ise pädev andmete tõesust või dokumendi ehtsust kontrollima.

(3) Haldusorgan võib taotleda taustakontrolli teostamisel julgeolekuasutuselt, järelevalveasutuselt või kaitsevägevuse teostavalt asutuselt ametiabi andmete töötlemisel, kui see on vajalik selgitamiseks välja, kas:

- 1) isiku tegevus on või on olnud suunatud Eesti Vabariigi põhiseadusliku korra vastu;
- 2) isik on või on olnud seotud välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega;
- 3) isik on seotud organisatsiooni või liikumisega, mis on või on olnud suunatud Eesti Vabariigi põhiseadusliku korra vastu;
- 4) isik on pikemat aega viibinud välisriigis asjaoludel, mis ei ole tuvastatavad.

§ 25. Taustakontrolli adressaadi terviseandmete kontrollimine

(1) Haldusorgan on võib suunata taustakontrolli adressaadi tervishoiuteenuse osutaja juurde tervisekontrolli, kui on kahtlus, et tal võib esineda narkootilise või psühhotroopse aine, alkoholi- või hasartmängusõltuvus või vaimuhaigus, nõrgamõistuslikkus või muu psüühikahäire.

(2) Tervisekontrolli tulemusena väljastab tervishoiuteenuse osutaja tervisetõendi. Tervisekontrolli teostamiseks on tervishoiuteenuse osutajal õigus töödelda taustakontrolli adressaadi isikuandmeid. Tervisetõendis kinnitab tervishoiuteenuse osutaja üksnes seda, kas taustakontrolli adressaadil on narkootilise või psühhotroopse aine, alkoholi- või hasartmängusõltuvus või vaimuhaigus, nõrgamõistuslikkus või muu psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida.

(3) Taustakontrolli teostamisel tervishoiuteenuse osutaja tehtava läbivaatuse ja tervisetõendi vormistamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(4) Kui taustakontrolli adressaat keeldub tema suhtes tervisekontrolli teostamisest, võib haldusorgan jätta taustakontrolli ajendiks olnud taotluse või muu tahteavalduse haldusmenetluse seaduse § 38 alusel läbi vaatamata ning teavitab sellest taustakontrolli adressaati.

2. jagu

Kogutud andmete hindamine ja menetluse lõpetamine

§ 26. Andmete hindamine taustakontrolli käigus

(1) Haldusorgan hindab kõiki käesoleva seaduse alusel taustakontrolli teostamiseks kogutud andmeid eesmärgiga tuvastada taustakontrolli adressaadi usaldusväärsus seoses talle usaldatava avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmisega.

(2) Haldusorgan võib hinnata kõiki käesoleva seaduse alusel taustakontrolli adressaadi enda esitatud ning haldusmenetluse seaduse §-des 6 ja 38 sätestatud tingimustel ja korras haldusorgani poolt kogutud andmeid.

(3) Kui taustakontrolli adressaadi usaldusvääruse hindamiseks on vaja hinnata andmeid taustakontrolli adressaadi või temaga seotud isiku kohta ajast, millal nende teovõime oli vanuse tõttu piiratud, arvestatakse andmete hindamisel alaealise füüsilisest ja vaimsest arengust tingitud piiratud võimet saada aru oma tegude tähendusest ja neid juhtida ning taustakontrolli adressaadi suhtumist toimepandud tegudesse ja mõtteavaldustesse täisealisena.

§ 27. Taustakontrolli adressaadi usaldusvääruse seisukohast olulised asjaolud

(1) Taustakontrolli adressaadi usaldusvääruse hindamisel võetakse arvesse üksnes avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande nõuetekohase täitmise seisukohast olulisi asjaolusid.

(2) Eesti Vabariigi kodaniku ustavust Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale eeldatakse, kui teda ei ole karistatud inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastase kuriteo, riigivastase kuriteo, avaliku julgeoleku vastase kuriteo, avaliku võimu teostamise vastase kuriteo, ametialase tahtliku kuriteo, õigusmõistmise vastase kuriteo, avaliku usalduse vastase kuriteo ning üldohtliku tahtliku kuriteo eest või tema süstemaatiline käitumine ja avalikud mõtteavaldused ei ole suunatud demokraatlikult moodustatud valitsuse vägivaldsele kukutamisele ega Eesti Vabariigi põhiseadusliku korra rikkumisele.

(3) Taustakontrolli adressaadi usaldusvääruse hindamisel võetakse arvesse temaga seotud isikut ja juriidilise isikuga seotud isikut puudutavaid asjaolusid, kui need on olulised taustakontrolli adressaadil usaldusvääruse kohta antava arvamuse seisukohast.

§ 28. Taustakontrolli tegemise tähtaeg

(1) Taustakontroll teostatakse avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande volitamise otsustamiseks ettenähtud tähtaja jooksul.

(2) Kui haldusorgan ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtpäevaks arvamust andnud, võib avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande volitamise otsustada ilma tema arvamuseeta.

§ 29. Taustakontrolli arvamus

(1) Taustakontrolli teostanud haldusorgan annab taustakontrolli tulemusena taustakontrolli adressaadi usaldusväarsuse kohta arvamuse (edaspidi *taustakontrolli arvamus*).

(2) Taustakontrolli adressaadile avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande andmist otsustav haldusorgan ei ole taustakontrolli arvamusega õiguslikult seotud.

(3) Taustakontrolli arvamus vormistatakse resolutsioonina. Avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande andmist otsustav haldusorgan võib küsida taustakontrolli arvamuse põhjendamist ning kõigi taustakontrolli käigus kogutud andmete esitamist, kui see on vajalik avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmiseks või järelevalve teostamiseks.

(4) Kui juriidilisest isikust taustakontrolli adressaadi usaldusväarsuse hindamisel teostatakse lisaks juriidilisele isikule endale käesoleva seaduse § 10 alusel taustakontrolli ka juriidilise isiku juhtorgani liikmele, tegevjuhile või muu ettevõtja juhtimise üle valitsevat mõju omavale isikule, siis arvestatakse sellise isiku usaldusväärust juriidilise isiku usaldusväarsusele antava hinnangu andmisel. Eraldi taustakontrolli arvamust juriidilise isiku juhtorgani liikme, tegevjuhi või muu ettevõtja juhtimise üle valitsevat mõju omav isiku kohta ei anta.

(5) Taustakontrolli teostanud haldusorgan võib märkida taustakontrolli arvamuses, kas esineb asjaolusid, millega avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande volitamist otsustav haldusorgan peab oma tegevuses arvestama.

(6) Taustakontrolli adressaadil õigus nõuda taustakontrolli arvamuse põhjendamist. Taustakontrolli teostanud haldusorgan võib keelduda taustakontrolli arvamuse põhjendamisest, kui taustakontrolli adressaadil ei ole selleks õigustatud huvi või see on põhjenduste sisuks olevale teabele juurdepääsu piirangute tõttu võimatu.

§ 30. Esialgne taustakontrolli arvamus

(1) Kui käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul ei ole võimalik laiendatud taustakontrolli teostada ja laiendatud taustakontrolli teostamise aluseks oleva avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande edasilükkamatu andmine on avalikes huvides, võib avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmist korraldav haldusorgan teostada esialgse taustakontrolli üldise taustakontrolli kohta käivate sätete alusel ja piires ning anda selle kohta esialgse taustakontrolli arvamuse.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul otsustatakse avaliku võimu ülesande või selle teostamist teotava ülesande andmine haldusmenetluse seaduse § 53 lõike 1 punktis 1 nimetatud kõrvaltingimusega.

§ 31. Kogutud andmete säilitamine

Taustakontrolli teostamisel kogutud andmeid säilitatakse taustakontrolli adreassaadi poolt taustakontrolli ajendiks olnud avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmise kestel, kuid mitte kauem kui võib teostada kuni taustakontrolli ajendiks olnud õigussuhte lõppemiseni või selle õigussuhtega seotud õigusvaidluse lahendamiseni.

4. peatükk **Järelkontroll**

§ 32. Andmete muutumisest teatamine

Taustakontrolli adreassaat on kohustatud viivitamata teatama tema suhtes taustakontrolli teostanud haldusorganile asjaoludest, mis võivad mõjutada käesoleva seaduse § 29 alusel antud hinnangut tema usaldusväärsusele.

§ 33. Järelkontroll

(1) Kui käesoleva seaduse § 32 alusel esitatud teates toodud andmetest või muudest andmetest ilmneb asjaolusid, mille tõttu on tekkinud põhjendatud kahtlus, et taustakontrolli adreassaat ei usaldusväärne, võib haldusorgan algatada taustakontrolli adreassaadi suhtes korduva taustakontrolli (edaspidi *järelkontroll*).

(2) Järelkontrolli teostatakse vaid taustakontrolli adreassaadi usaldusväärsuse seisukohalt oluliste muutunud asjaolude suhtes ning eesmärgiga hinnata veelkord taustakontrolli adreassaadi usaldusväärsust seoses talle usaldatud avaliku võimu ülesande või selle teostamist toetava ülesande täitmisega.

(3) Järelkontrolli teostamisele kohaldatakse käesolevas seaduses taustakontrolli kohta sätestatud. Juba esitatud andmeid, mis ei ole vahepeal muutunud, ei tule taustakontrolli adreasaadil käesoleva seaduse §-de 12 ja 13 alusel uuesti esitada.

(4) Järelkontrolli teostatakse taustakontrolliga samal tasemel ja ulatuses.

(5) Haldusorgan võib järelkontrolli käigus taustakontrolli adreasaadilt nõuda käesoleva seaduse alusel esitatud ankeedi andmete õigsuse kinnitamist või võrreldes ankeedis esitatuga muutunud andmete esitamist.

(6) Järelkontrolli võib teostada kuni taustakontrolli ajendiks olnud õigussuhte lõppemiseni.

5. peatükk **Järelevalve**

§ 34. Haldusjärelevalve teostamine

Haldusjärelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab Andmekaitse Inspektsioon.

6. peatükk Rakendussätted

§ 35. Seaduse rakendamine

(1) Käesolevat seadust ei kohaldata eriseaduse alusel läbi viidavale taustakontrolli menetlusele.

(2) Käesolevat seadust ei kohaldata avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet täitvate isikute suhtes, kes on eriseaduse alusel taustakontrolli läbinud enne käesoleva seaduse jõustumist.

(3) Avaliku võimu ülesannet või selle teostamist toetavat ülesannet täitvale isikule, kes ei ole enne käesoleva seaduse jõustumist taustakontrolli läbinud, kohaldatakse käesolevas seaduses taustakontrolli kohta sätestatud.

§ 36. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 1. jaanuaril 2018. aastal.

.....
Riigikogu esimees

Tallinn, ...2017

Algatab Vabariigi Valitsus
.....20... nr 2-6/13-...

(allkirjastatud digitaalselt)

.....
.....